

ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ АНАЛІТИЧНОЇ ОЦІНКИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ УКРАЇНИ

УДК 311.33

Бойченко М. Г.
Студентка 1 року навчання
освітнього ступеня магістр
Факультету економічної інформатики
ХНЕУ ім. С.Кузнеця

Анотація. Актуальність аналітичної оцінки показників якості життя населення спостерігається в стратегіях міжнародних організацій, зокрема ООН, урядах провідних країн світу. Проблема підвищення якості життя населення в Україні є актуальною на сьогоднішній день, особливо в умовах нестабільної економічної ситуації як всередині країни, так і в світі.

Ключові слова: рівень життя, якість життя, аналітична оцінка, дохід, ВВП.

Аннотация. Актуальность аналитической оценки показателей качества жизни населения наблюдается в стратегиях международных организаций, в частности ООН, правительствах ведущих стран мира. Проблема повышения качества жизни населения в Украине является актуальной на сегодняшний день, особенно в условиях нестабильной экономической ситуации как внутри страны, так и в мире.

Ключевые слова: уровень жизни, качество жизни, аналитическая оценка, доход, ВВП.

Abstract. The relevance of analytical evaluation of indicators quality of life is observed in the strategies of international organizations, in particular the UN, the governments of the leading countries of the world. The problem of improving the quality of life in Ukraine is urgent today, especially in conditions of unstable economic situation both domestically and in the world.

Keywords: standard of living, quality of life, analytical evaluation, income, GDP.

На сьогоднішній день забезпечення гідного рівня життя населення стає важливим показником добробуту суспільства; важливим критерієм ефективності соціально – економічної політики держави в цілому. Єдиного підходу до визначення параметрів щодо оцінки життя населення не існує. Так наприклад, стратегія « Європа 2020: Стратегія розумного, сталого і інклюзивного зростання» визначає три напрями оцінювання якості життя населення, а саме: розумне, стійке та інклюзивне зростання[4]. Для України процес євроінтеграції є актуальним сьогоднішнім. Однак на довгому шляху у напрямку інтеграції до ЄС на країну чекає ряд заходів з структурної перебудови економіки, реформування власності, демократизації суспільства, реформування майже всіх сфер державного регулювання.

За даними [2], існують домінуючі види економічної діяльності за їх внеском до формування ВВП країн, а саме: сільськогосподарський сектор, промисловий, та сектор послуг. Співвідношення секторів економіки за внеском до ВВП країни представлено на рис. 1.

Рис. 1. Структура розподілу ВВП за секторами економіки у 2019 р.

Як представлено на діаграмі, сектор послуг вносить найбільшу частку у ВВП України (64%). Далі за часткою ВВП промисловий комплекс (32%) та сільське господарство (4%). Отже, за структурою розподілу Україна відповідає загальносвітовому співвідношенню з незначними

коливаннями. У країнах ЄС на сільськогосподарський сектор припадає близько 2% від ВВП, доля промислового сектору коливається у межах 12-42%, а провідним сектором є сфера послуг (58%-87%). Проте, незважаючи на відповідність міжнародним стандартам, Україні треба створювати передумови та мотиваційне середовище змін в структурі національної економіки, а також працювати над іншими показниками, що впливають на рівень та якість життя українців.

Загальноприйнятими у вивченні якості життя є також ряд індексів, що спрямовані на вивчення окремих аспектів розвитку суспільства, наприклад Індекс людського розвитку (ІЛР), який щорічно розраховується експертами ООН для кожної країни окремо. ІЛР включає в себе три показники: Індекс валового національного доходу на душу населення, Індекс очікуваної тривалості життя та Індекс освіти.

В Україні існує наступна система оцінки якості життя населення, яка охоплює такі етапи:

- розробка концептуальних підходів до вимірювання якості життя;
- формування системи показників;
- визначення порядку розрахунку узагальнюючих показників[5].

Спираючись на існуючі статистичні дані, суспільно-політичну ситуацію в Україні можна охарактеризувати як повільно зростаючу. Так наприклад, рівень незадоволення владою зменшується з кожним роком, у 2018 році він становив 80%, а у 2019 – 68%. Проте частка населення, яка повністю задоволена своїм рівнем життя в Україні сягає лише 12% у 2018 році та 27% у 2019 році. Однією з головних причин невдоволення населення є існуючий рівень невідповідності співвідношення цін на товари й послуги з розміром доходів населення.

В умовах відкритості економіки питання доходів населення є також основним для дослідження якості та рівня життя населення. Держава, маючи певні повноваження, повинна здійснювати регулювання доходів населення для їх стабілізації та збільшення, з метою покращення рівня

життя населення [6]. В сучасній аналітичній практиці до основних складових визначення доходів населення відноситься:

- вимір розмірів і структури доходів населення на різних стадіях відтворення ВВП;
- характеристика споживчої поведінки домашніх господарств з точки зору процесів формування, розподілу, перерозподілу і використання доходів;
- вимірювання купівельної спроможності доходів населення в динаміці, а також оцінка економічного розшарування та рівня бідності.

Найважливішу роль у визначення рівня доходів населення України відіграють оплата праці та соціальні трансферти й допомога. Так, якщо у структурі доходів українців заробітна плата за 2018 р. становила 39%, а соціальні виплати – 36,8%, то за 2019 р. дане співвідношення склало 40,9% та 35% відповідно. Таким чином, за останні два роки спостерігається зростання темпу заробітної плати на 4,9 % та зниження соціальних виплат на такий же відсоток.

За даними Державної служби статистики, за останні 5 років середня заробітна плата збільшилася на 7147 грн., а пенсії на 1120 грн. Порівняльна оцінка показників динаміки представлено на рис. 2.

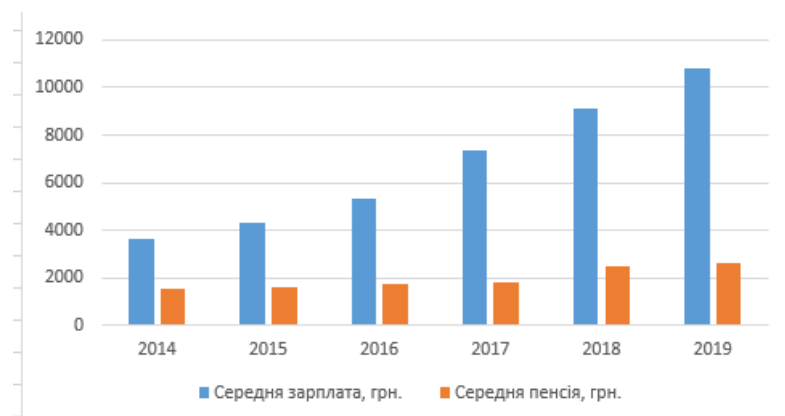

Рис. 2. Динаміка змін показників середньої заробітної плати та середньої пенсії по Україні

Незважаючи на позитивні зрушення, що представлено на рис 2, має місце однозначне зростання цін на товари та послуги. Якщо за останні 5 років громадяни країни витрачали 55% своєї заробітної плати на продукти харчування, то станом на 2019 р. ця позначка сягнула 85%.

Загалом, якість та рівень життя населення прямопропорційно залежать від багатьох чинників як розвитку світового суспільства, так і розвитку країни в цілому. Оцінити стан розвитку тієї чи іншої галузі в державі, а також розробити стратегію управлінських рішень щодо поліпшення ситуації дає змогу система оцінюючих характеристик, що будується на досвіді розвинутих країн світу.

Література

1. <https://uk.wikipedia.org> [електронний ресурс]
2. <http://www.ukrstat.gov.ua> [електронний ресурс]
3. Статистика: Навчальний посібник / Під. ред. д-ра екон. наук, проф. Раєвнєвої О. В. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2011. – с. 504.
4. Попова Т. Л. «Рівень та якість життя населення України як показник дієвості соціальної державної політики» 2012. – с. 21 – 25
5. Бесчастна Д.О., Овчаренко К.С., Ткаченко І.О. Статистична оцінка диференціації населення України за рівнем його доходів у сучасних умовах / [Д.О. Бесчастна, К.С. Овчаренко, І.О. Ткаченко] // Економіка і фінанси. – 2014. – № 5. – С. 15–21.
6. Еллан М., Іванов І. Розширення Євросоюзу// Україна на шляху європейської інтеграції. Науково – практичний збірник. – К.: Мінекономіки України, CDG, 2009. – С.39.
7. Serova I. The issue of the correct evaluation of economic growth //Економіка розвитку, №4 (80), Харків, ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016.- с. 63-71.

Автор :

ЕІ, магістрант 1 року навчання,

групи 8.04.051.100.19.1

М.Г. Бойченко

Керівник, к.е.н., доцент
кафедри статистики
та економічного прогнозування

І.А. Серова

Зав. кафедри
статистики та економічного прогнозування,
д.е.н., проф.

О.В. Раєвнева